

ΗΘΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Ph.D. Α. Κατσαγκόλης
Σχολικός Σύμβουλος Φυσικής Αγωγής
Ηρακλείου - Λασιθίου

*«Δεν είναι αρκετό για τα παιδιά να ακούν για αξίες.
Για να τις μάθουν πρέπει να τις βιώνουν σε πολλά επίπεδα, να τις κάνουν δικές τους.
Δεν είναι αρκετό να αισθανθείς, ή να σκεφτείς για τις αξίες.
Καθημερινές κοινωνικές δεξιότητες χρειάζονται για να μπορούν να χρησιμοποιηθούν
κατά τη διάρκεια της μέρας»*

Η ηθική εκπαίδευση στον αγωνιστικό αθλητισμό και στην φυσική αγωγή.

- Η φυσική αγωγή σύμφωνα με τους ερευνητές *"αποτελεί το ιδανικότερο περιβάλλον για την ηθική ανάπτυξη"*.
- Οι απόψεις, σχετικά με την επίδραση της φυσικής αγωγής και γενικότερα του αθλητισμού, στην ηθική ανάπτυξη του χαρακτήρα των παιδιών είναι **αντιφατικές**.
 - Από τη μια πλευρά επικρατεί η άποψη ότι ο αγωνιστικός αθλητισμός επηρεάζει τη συμπεριφορά των συμμετεχόντων
 - Ενώ από την άλλη επικρατεί η άποψη ότι ο αγωνιστικός αθλητισμός διαμορφώνει τον χαρακτήρα των ατόμων

Η ηθική εκπαίδευση στον αγωνιστικό αθλητισμό και στην φυσική αγωγή.

- Ο αγωνιστικός αθλητισμός σίγουρα καλλιεργεί κάποιες αξίες ως κοινωνική, συμπεριφοριστική εκδήλωση αλλά το είδος των αξιών που προωθεί εξαρτάται στενά από το πώς διδάσκονται και εφαρμόζονται τα διάφορα αθλήματα.
- Η φυσική αγωγή, είναι πιθανώς, το σημαντικότερο πλαίσιο σωματικής δραστηριότητας για την ανάπτυξη της ηθικής συμπεριφοράς, επειδή είναι λιγότερο εμπορευματοποιημένη και δίνει μικρότερη έμφαση στη νίκη.

Ψυχολογικές προσεγγίσεις της ηθικής ανάπτυξης

Μοντέλο	Θεωρία	Προσέγγιση
Εσωτερίκευσης (Internalization)	Ψυχαναλυτική (Freud), Κοινωνικής μάθησης (Bandura), Γνωστικο-κοινωνική (Hoffman)	Η ηθική αναπτύσσεται με τη μάθηση και την αποδοχή των νόμων της κοινωνίας και των συμπεριφορών.
Κατασκευαστικό (Constructive)	Γνωστικο-εξελικτική (Piaget, Kohlberg, Damon, Haan, Rest)	Επικεντρώθηκε στο πώς οι άνθρωποι εξετάζουν τις αξίες και τις συμπεριφορές, δηλαδή πώς κατανοούν την ηθική.

Ανασκόπηση Σχετικών Ερευνών

Αγωνιστικός Αθλητισμός

- Για τη μελέτη της ηθικής σκέψης και πράξης στον αγωνιστικό αθλητικό και τον ευρύτερο κοινωνικό χώρο, κυρίως, χρησιμοποιήθηκε η **γνωστικο-εξελικτική θεωρία**.
- Η ηθική ανάπτυξη στα πλαίσια του αγωνιστικού αθλητισμού μέχρι σήμερα μελετήθηκε, κυρίως, μέσα από τη σχέση του ηθικού διαλογισμού και παραβατικών συμπεριφορών.
- **Ως ηθικός διαλογισμός** μπορεί να θεωρηθεί η δυνατότητα συστηματικής σκέψης στη διάρκεια της επίλυσης ενός ηθικού προβλήματος λαμβάνοντας κάποιος υπόψη τις αρχές της δικαιοσύνης (Kohlberg 1969).

Ανασκόπηση Σχετικών Ερευνών

- Έρευνες που εξέτασαν τον αναπτυξιακό χαρακτήρα της ηθικής στο χώρο του αθλητισμού, έδειξαν ότι η ηθική κρίση των ατόμων διαφέρει σημαντικά στα διάφορα **επίπεδα ηλικίας** και **μόρφωσης** (Jantz, 1975, Πρώιος, 2006; Proios & Doganis, 2006).
- Άλλοι ερευνητές που σύγκριναν το επίπεδο ηθικού διαλογισμού **αθλητών** και **μη αθλητών**, βρήκαν οι αθλητές να σημειώνουν σημαντικά χαμηλότερες βαθμολογίες ηθικού διαλογισμού από τους μη αθλητές (π.χ., Beller & Stoll, 1995; Bredemeier & Shields, 1984a, 1986; Hall, 1981; Proios et al, 2004, Μπαλασάς, 2003, 2006).

Ανασκόπηση Σχετικών Ερευνών

- Η ωριμότητα της ηθικής ανάπτυξης στον αγωνιστικό αθλητισμό εξετάστηκε και μέσα από κρίσεις για τη νομιμότητα πρόκλησης **εσκεμμένων τραυματισμών**. Τα αποτελέσματα έδειξαν μια αντίστροφη σχέση ανάμεσα στα επίπεδα του ηθικού διαλογισμού των παικτών και στον αριθμό των εσκεμμένων τραυματισμών στην αθλητική πράξη, κρίνοντας ότι αυτοί είναι νόμιμοι.
- Ένα άλλο ζήτημα που απασχόλησε τους ερευνητές της ηθικής ανάπτυξης ήταν και οι διαφορές μεταξύ **αγοριών** και **κοριτσιών**.

Ανασκόπηση Σχετικών Ερευνών

Φυσική Αγωγή.

- Οι περισσότερες μελέτες που έχουν γίνει με θέμα την ηθική ανάπτυξη στο σχολείο και τη φυσική αγωγή έχουν βασιστεί στη θεωρία της **κοινωνικής μάθησης** και στη **γνωστικο-εξελικτική θεωρία**.
- Έρευνες στο περιβάλλον της φυσικής αγωγής, που βασίστηκαν στη **θεωρία της κοινωνικής μάθησης**, ανέφεραν αποτελέσματα που έδειχναν βελτίωση της ηθικής συμπεριφοράς των μαθητών.
- Έρευνες που έχουν βασιστεί στη **γνωστικο - εξελικτική θεωρία** ανάπτυξης και έχουν εφαρμοστεί στο περιβάλλον της φυσικής αγωγής έχουν επιδείξει ενδιαφέροντα αποτελέσματα στην ηθική ανάπτυξη των μαθητών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Η ηθική **διδάσκεται** δεν είναι κάτι που έρχεται από μόνο του.
- Η ηθική ανάπτυξη επηρεάζεται από το **περιβάλλον** του παιδιού και την **ηθική ατμόσφαιρα**.
- Η ηθική και κοινωνική ανάπτυξη μέσα από τη φυσική αγωγή στο σχολείο πρέπει να είναι μια **συνεχής διαδικασία**.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Προτείνεται μελλοντικές έρευνες να εξετάσουν την ύπαρξη πιθανών διαφορών στον ηθικό διαλογισμό μεταξύ των παιδιών **ελληνικής καταγωγής** και **άλλων χωρών**.
Αυτό θα συμβάλλει στην καλύτερη σύσταση και οργάνωση προγραμμάτων παρέμβασης για ηθική ανάπτυξη.
- Τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.) προτείνεται να συμπεριλάβουν στα προγράμματα σπουδών τους, σχετικά **προγράμματα εκπαίδευσης** των υποψηφίων εκπαιδευτικών φυσικής αγωγής, αλλά και **προγράμματα κατάρτισης** των εν ενεργεία εκπαιδευτικών φυσικής αγωγής. Όστε να τους διδάξουν και να τους εκπαιδεύσουν στις διδακτικές προσεγγίσεις (στρατηγικές) που αφορούν την ηθική ανάπτυξη, προκειμένου να τις μεταφέρουν σωστά στους μαθητές τους.

A stone statue of a figure, possibly a religious figure, with arms outstretched. The statue is made of rough, textured stone. On its chest is a glowing, golden cross. The background is a soft, hazy light.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ